

Barn og rom

Hvilke muligheter og utfordringer kan en barnehagelærer møte i barnets bruk av rom?

Av

Ingrid Borseth

Kandidatnummer: 1006

Bacheloroppgave

Ledelse av barns læring i et nærmiljøperspektiv

Emnekode: BDBAC4900

Trondheim, April 2018

Bacheloroppgaven er et selvstendig studentarbeid gjennomført ved Dronning Mauds Minne Høgskole for Barnehagelærerutdanning og er godkjent som en del av barnehagelærerutdanningen. Under utarbeidelse av oppgaven har studenten fått veiledning ved DMMH.

DronningMaudsMinne
HØGSKOLE FOR BARNEHAGELÆRERUTDANNING

Innholdsfortegnelse

1. Innledning	s.5
1.1.Bakgrunn for valg av problemstilling	s.5
1.2.Oppgavens oppbygning.....	s.6
2. Teoretiske perspektiver	s.6
2.1. Barnehageloven.....	s.6
2.2. Rammepplan.....	s.6
2.3. Andre teoretiske perspektiver.....	s.6-7
2.4. Mellomrommet og bakrommet.....	s.7-8
2.5. Barns topologi.....	s.8
2.6. Fenomenologiske perspektiver.....	s.8
2.7. Retorisk perspektiv.....	s.8
2.8. Barn som subjekter.....	s.8-9
2.9. Nærmiljø.....	s.9
2.10. Barns medvirkning.....	s.9
2.11. Voksnes definisjonsmakt.....	s.9-10
2.12. Grunnleggende holdning og grunnsyn.....	s.10
2.13. Motivasjon og ledelse.....	s.10
3. Metode	s.11
3.1. Kvalitativ metode.....	s.11
3.2. Kvantitativ metode.....	s.11-12
3.3. Valg av metode.....	s.12
3.4. Valg av innsamlingsstrategi.....	s.12-1
3.5. Planlegging av datainnsamling.....	s.13
3.6. Analysearbeid.....	s.13
3.7. Metodekritikk.....	s.14
3.8. Reliabilitet.....	s.14
3.9. Validitet.....	s.14-15
3.10. Forskningsetikk.....	s.15
4. Funn og hovedpunkter	s.16

4.1. Barnas bruk av rom og informantens erfaringer rundt barns valg av bruk av rom.....	s.16
4.1.1. Muligheter.....	s.17
4.1.2. utfordringer.....	s.17-18
4.2. Barnet i mellomrommet.....	s.18
4.2.1. Mellomrommet og barns muligheter.....	s.18-19
4.2.2. Barnas utfordringer.....	s.19
4.2.3. Personalets utfordringer.....	s.19
4.3. Bakrommet og barns muligheter.....	s.19-20
4.3.1. Barns utfordringer.....	s.20
4.3.2. Personalets utfordringer.....	s.20
4.4. «Regler» i forhold til barnets valg av bruk av rom.....	s.21
4.4.1. Personalets utfordringer i forhold til «regler» av barns bruk av rom...s.21	
4.4.2. Barnas utfordringer/konsekvenser i forhold til «regler».....	s.21
5. Drøftingsdel.....	s.22
5.1. Barnets valg av bruk av rom.....	s.22-24
5.2. Muligheter og utfordringer av barnets valg av rom.....	s.24-26
5.3. «Regler».....	s.26-27
6. Oppsummering.....	s.28
7. Litteraturliste	s.29-30

8. Vedlegg	s.31
8.1. Vedlegg 1 Samtykkeskjema.....	s.31-32
8.2. Vedlegg 2 Intervjuguide bachelor.....	s.33-34

1. Innledning

1.1 Bakgrunn for valg av problemstilling

Gjennom egen praksis gjennom flere år i barnehage, i tillegg til praksis i flere forskjellige barnehager gjennom studieårene ved Dronning Mauds Minne Høgskole, har jeg fått en helt annen erfaring med barn og rom på flere ulike måter. Jeg har i løpet av studietiden fått en annen forståelse for det fysiske miljøet og rommet som den tredje pedagog. Jeg er opptatt av barns nærmiljø og viktigheten av det å kunne forstå at rommene inne i barnehagen også er en del av et barns nærmiljø.

Når et barn velger et «rom» i barnehagen, har jeg innimellom observert at barnet ofte blir presentert for ulike «regler», om hva som er lov og hvor barnet ikke skal være/ får lov til å være. Utgangspunktet for mitt valg av problemstillingen er en praksisfortelling jeg har tatt med meg fra egen praksis:

«Et barn på 4 år, urolig og ukonsentrert, barnet finner ingen ro i barnegruppen og finner i perioder på mye rart. Det at barnet er urolig og finner på mye rart, gjør at barnet i perioder får nye negativt fokus. Jeg observerer at barnet sitter i garderobeskapet sitt i garderoben. Barnet synger og leker seg med en figur og noen kopper. Barnet er i en harmoni og er konsentrert i leken. En voksen kommer ut i gangen, åpner døren til garderobeskapet og sier: «Nei, der kan du ikke sitte. Det er ingen barn som leker i skapet, det er ikke lov!!!». Tar barnet ut av skapet. «Skitten blir du og». Barnet blir stående å se uforstående etter den voksne...»

Problemstillingen min ble:

Hvilke muligheter og utfordringer kan en barnehagelærer møte i barnets bruk av rom?

1.2 Oppgavens oppbygning

Jeg har valgt å del inn oppgaven min i åtte deler. Jeg har valgt å starte med en innledning, hvor jeg presenterer bakgrunn for valg av problemstilling. I kapittel 2 vil presentere teorien jeg bruker i oppgaven min, som også er relevant for mine funn. I det neste kapitlet ser jeg på metode og valg av metode. I kapittel 4 ser jeg de funnene jeg har gjort. I det 5. kapitlet vil jeg drøfte de funne jeg har gjort, samt se funnene mine opp imot teorien jeg har lagt frem i oppgaven. Før jeg i kapittel 6 gjør en kort oppsummering og skriver mine tanker om hva som er viktig å ha med seg når man jobber med barn og rom. I kapittel 7 presentere jeg litteraturen jeg har bruk i min oppgave. I kapittel 8 presenteres mine vedlegg.

2. Teoretiske perspektiv

I denne delen vil jeg presentere den teorien jeg tenker er relevant for de funne jeg har gjort. Jeg vil bruke teorien og støtte meg til den i mine drøftinger i slutten av oppgaven. Jeg vil se på erfaringer av barns valg av rom, barnet i mellomrommet og bakrommet, samt se på de voksnes holdninger i forhold til barns valg av rom.

2.1 Barnehageloven

Barnehagelovens § 1 forteller oss noe om barns trivsel i barnehagen. Den sier blant annet at barnehagen skal ivareta barnets behov for omsorg, lek, fremme læring og danning som igjen skal legge et grunnlag for en allsidig utvikling. Formålsparagrafen forteller at barna skal få muligheten til å utfolde skaperglede, undring og utforskertrang. Barnehagen skal møte alle barna med tillit og respekt, og barnehagen skal anerkjenne barndommens egenverdi (Kunnskapsdepartementet, 2005).

2.2 Rammeplanen

Rammeplanens innhold og oppgaver for barnehage (Kunnskapsdepartementet, 2017), trekker også inn at barnehagen skal anerkjenne barndommens egenverdi. Rammeplanen forteller også barnehagen skal gi gode forutsetninger for lek, barnas egen kultur, bidra til at barna opplever glede og spenning gjennom lek, det være seg alene eller sammen med andre. Personalet i barnehagen skal blant annet legge til rette for organisering av rom, tid og lekemateriale, personalet skal legge til rette for at barna erfarer glede i leken og være bevisst på å vurdere sin egen rolle og deltakelse i et barns lek.

2.3 Andre teoretiske perspektiver

I denne delen vil jeg presentere ulike teorier, som jeg tenker har betydning for hvordan jeg tolker informasjonen informantene har gitt meg, i tillegg til at teoriene jeg trekker fram her er relevante i forhold til min problemstilling.

I boken Rom for barnehage (2012), forteller Høyland & Hansen at de fysiske omgivelsene er med på å danne rammer for Barns læringsmiljø, og at det kan både åpne og legge begrensninger på hverdagslivet i en barnehage (s.23). For hvem er bygningen gjort tilgjengelig for? Barna eller de voksne?

2.4 Mellomrommene og bakrommene

Solveig Nordtømme sier noe om både barnet i mellomrommene og barnet bakrommene i barnehagen.

Barnet i mellomrommet beskriver hun som det barnet som skaper sine egne rom utenom de planlagte pedagogiske rommene. Nordtømme beskriver disse rommene som perepsjonsrom, de er transparente og er åpne for innsyn for de andre som er i rommet (Rom for barnehage, 2012, s. 219). Nordtømme skriver at mellomrommet er en viktig arena for barna. Barna får mulighet til å både utvikle og utforske seg. En lek barna skaper i mellomrommet handler både om meningsskaping, kroppslighet, undring og kreativitet. Mellomrommet legger til rette for både en sosial utvikling og et sosialt felleskap. Barna får selv kontroll og makt over sin egen lek i mellomrommet. Mellomrommet gir barna usynlige rammer.

Barnet i bakrommet beskriver hun som det barnet som trekker seg bort fra de betraktende, vurderende blikk, andre barn og de voksnes innblanding. Nordtømme beskriver også dette som et slags mellomrom, men at dette rommet skiller seg ut fra det hun tidligere beskriver som barnet i mellomrommet. Personalet har ikke innsyn på den samme måten i et slikt rom. De fleste barnehager har et rom, et bakrom hvor barn gjennom flere år har erobret som sitt domene (Nordtømme, 2012). Barnet har i dette rommet mulighet til å bestemme og regulere hvem som har tilgang og hvem som ikke har tilgang til dette rommet. Den amerikanske sosiologen Erving Goffman,(1922-1982), kaller i likhet med Nordtømme, dette avgrensede rommet for backstage. Goffman beskriver at i backstage, er man bak sceneteppet og de ulike aktørene kan trekke seg tilbake fra det han kaller det offentlige rom (Rom for barnehage,2012, s. 220). Nordtømme beskriver bakrommet som barnas frirom. Hun sier at det barna foretar seg

i bakrommet, er noe som foregår utenfor pedagogikken, det planlagte og Nordtømme sier at dette en viktig inspirasjonsplattform for berikelse av barns lek. En magisk verden!

2.5 Barns topologi

Krogstad (2012, s.78) skriver i sitt kapittel «Barns topologi», i boken «Rom for barnehage», om hvordan han belyser barnlig topologi. Det fenomenologiske perspektivet og det retoriske perspektiv.

2.6 Fenomenologiske perspektiv

Barnets kropp, som retter seg meningssøkende mot omgivelsene rundt seg, er et fenomenologisk perspektiv. Merleau -Ponty (1962), hevder at barnets kroppslige interaksjon skapes i mening med omgivelsene (Rom for barnehage, 2012, s. 78).

Barnlig topologi, er steder som inngår der barn omgås kroppslig og relaterer seg mentalt. Atle Krogstad sier noe om dette i boken «Rom for barnehage» (2012). Han sier at barna gjennom leken og den kroppslige omgangen med stedet, vil kunne være med på å bidra til den språklige og den kulturelle skapningen. Stedet hvor barna leker og stedes materiale egenskaper, tilskriver en symbolsk betydning og underlegges leken i det fiktive universet (Rom for barnehage, s. 79, 2012).

2.7 Retorisk perspektiv

Barnlig topologi blir knyttet til den retoriske tradisjonen. Barnet finner plasser som i seg selv kan være «tomme steder», men når barnet neste gang oppsøker dette stedet minnes barnet tingen som er «gjemt» der (Rom for barnehage, s. 79, 2012). Barnet oppsøker steder i barnehagen som det tidligere har ulike erfaringer fra, både ute og inne. Barnet kan da finne fram den leken som er «gjemt» på den «tomme plassen», og sette i gang leken på nytt.

2.8 Barn som subjekter

Barns subjektposisjon har blitt styrket det siste tiåret. Barna har i dag muligheter til å kunne være med på å skape den pedagogiske praksisen. Etirne Wenger (1998) i boken Rom for barnehage (2012), sier at barna i dag har mulighet til å ta kontroll over og til å ta initiativ som subjekter. William Corsaro beskriver også at barn gjør forsøk på å få kontroll over eget liv og skaffe seg maktposisjoner. Han mener at i dette perspektivet med rom og materialer ses i

sammenheng med barnets alder, livshistorier, interesser, erfaringer og hvordan de finner muligheter til lek og meningsskapning.

2.9 Nærmiljø

Det finnes ingen definisjon på hva et nærmiljø er, jeg har valgt å ta utgangspunkt i Horrigmo sin beskrivelse av hva et nærmiljø er. Horrigmo definerer nærmiljøet som det som er rundt oss, steder hvor vi holder til, et fysisk og geografisk område med utgangspunkt i et barns eget aksjonsradius. Horrigmo sier også at nærmiljøperspektivet er vidt og upresist. Nærmiljø er et verdiladet begrep, som inneholder at noe er nært, trygt og godt (Horrigmo, 2014). Jeg velger å trekke inn det hun tenker rundt hva et nærmiljø kan være, fordi at jeg kjenner meg igjen i denne definisjonen.

Et nærmiljø er et sted eller en plass hvor barna har relasjoner til og deltar i et område. Det kan være lokalsamfunnet, de fysiske omgivelsene som for eksempel inne på barnehagen, uteområdet i barnehagen, butikken, biblioteket osv. Jeg velger å ta utgangspunkt i et sted som barna har tilgang og en relasjon til, dette kan også kalles et nærmiljø.

2.10 Barns medvirkning

Rammeplanens innhold og oppgaver for barnehager (2017), sier at barna i barnehagen skal ivareta barns rett til medvirkning, og barnehagen skal kunne legge til rette for og kunne oppmuntre til at barna får mulighet til å kunne gi uttrykk for sitt syn på barnehagens daglige virke. Dette skal barnehagen gjøre på måter som er tilpasset barnas alder, barnas erfaringer, barnas individuelle forutsetninger og deres behov. Barn i barnehagen skal kunne få erfaring i det å kunne få innflytelse på hva som skjer i barnehagen, i tillegg skal barnehagen også følge opp og observere alle barns ulike uttrykk og behov.

2.11 Voksnes definisjonsmakt

I boken «Det interessante i det alminnelige, 1996), beskriver Berit Bae begrepet definisjonsmakt. Voksen mennesker er i en viktig posisjon, når det gjelder barn og barnas opplevelse av seg selv. Måten de voksne svarer på spørsmål når barn henvender seg til de, hvordan de voksne setter ord på barns handlinger og opplevelser osv- i alle disse prosessene utøves definisjonsmakt. Denne formen for makt kan bidra til å styrke barns selvstendighet og tro på seg selv, men den kan også være ødeleggende i forhold barns selvbylde og barnets tro på seg selv. Misbruk av definisjonsmakten finner man i alle relasjoner hvor den ene parten er avhengig av den andre parten, for eksempel i relasjoner som lærer/elev, sjef/ arbeidstaker,

terapeut/ klient og barnehagelærer/ barn. Bae sier at det er viktig at voksne omsorgspersoner har kjennskap til definisjonsmakten og at det er viktig at de voksne er beviste sin egne rolle når man jobber med barn. Ved å reflektere over hva det vil si å ha en anerkjennende væremåte, vil man bli mere bevisst hvordan vi bruker definisjonsmakten. Når man møter et annet menneske med en anerkjennende væremåte, gir man den andre rett til å erfare egne erfaringer, opplevelser og rett til sitt eget perspektiv. Det innebærer også at den andre føler at den kan være seg selv, uten å være redd for å måtte miste sin tilknytning.

Palludan (2005), sier noe om hvordan en barnehagelærer kan gi dispensasjon fra regler og tillater gjøremål som kan være godt etablerte i barnehagekulturen (Rom for barnehage, 2012). Stemmebruk og kroppslige bevegelser synes å ha en stor betydning for hvilke muligheter barn i barnehagen får.

2.12 Grunnleggende holdning og grunnsyn

Berit Bae (1996), skriver også om hvordan en grunnleggende holdning av likeverd kan uttrykkes på forskjellige måter. Dette er noe som vi mennesker ikke tar lett på å lære oss, da den grunnleggende holdningen har sammenheng med verdier som er integrert i vår personlighet.

2.13 Motivasjon og ledelse

Menneskene er de viktigste ressursene i mange organisasjoner. Som leder for en organisasjon, er det viktig å kunne skape motiverte medarbeidere når man ønsker å utvikle og endre organisasjonskulturen i organisasjonen. Motivasjon kan defineres som en drivkraft bak en viljebestemt handling (Gotvassli, 2012, s.151). Deci & Ryan (1990) (Skogen, 2013) sier noe om at indre motivasjon er festet i et hvert menneskes behov for å føle seg kompetent og selvbestemt, noe som er avgjørende for om mennesket føler seg indre motivert eller ikke. Deci & Ryan bruker begrepet interjeksjon, som vil si mennesket godtar informasjonen det får, men ikke klarer å fordøye den.

Gotvassli (2012, s. 36) sier at ledelse er en påvirkning mellom mennesker i en situasjon gjennom kommunikasjon om et bestemt eller flere mål.

3. Metode

Hva er en metode?

I denne delen av oppgaven vil jeg se på hva en metode er, samt se litt nærmere på metoden jeg valgte og hvorfor jeg valgte denne metoden.

En metode eller en vitenskapelig metode, er en framgangsmåte eller en teknikk for å få svar på ulike forskningsspørsmål eller problemer. Det handler om å samle inn, analysere og tolke data. Et hvert middel som tjener formålet er en metode som hjelper den som bruker dette middelet til å oppnå et resultat, et svar eller en løsning. Vi bruker metoder for å innhente bla data for å kunne drøfte og arbeide mot en konklusjon. Dette er en del av empirisk forskning (Johannesen, Tufte og Christoffersen, 2016).

Det finnes flere former for metode, men vanlig hovedinndeling er kvalitativ og kvantitativ metode.

3.1 Kvalitativ metode

Thagaard (2013), sier at en kvalitativ metode går mere i dybden og vektlegger en betydning. Mens den kvantitative metoden, legger vekt på antall og utbredelse. Ofte blir kvalitative metoder som observasjoner og intervju benyttet. Dette er basert på et subjekt-subjekt forhold mellom forsker og informant. Begge, både forsker og informant påvirker forskningsprosessen (Bergsland & Jæger, 2016, s. 66).

En viktig målsetting med en kvalitativ metode, er å oppnå en form for forståelse av sosiale fenomener, og betydningen av denne fortolkningen vil kunne få stor betydning for hvordan jeg forstår menneskenes hverdagshandlinger i ulike kontekster.

Dalland (2017), sier noe om den hermeutiske fortolkningsprosessen. Den beskrives som en spiral, hvor forståelse og tolkning leder til en ny forståelse og en ny tolkning. Det er en selv som er hovedinstrumentet for innsamling for data. Dalland (2017), sier at det viktig og reflekterer over hvor man selv står i forhold til det man ønsker å undersøke.

3.2 Kvantitativ metode

Kvantitative forskningsmetoder er kvantifiserbart. Den inneholder tall og det som er målbart. Resultater fra forskjellige kvantitative undersøkelser blir framstilt i tabeller, prosenter, eller i andre ulike statistiske framstillinger. I en kvantitativ studie er nøyaktighet er forutsetning. Før datainnsamlingen starter, er alt fastsatt. Informantene skal behandles på mest mulig lik måte

og de skal svare på de samme spørsmålene. En kvantitativ forskning er mindre fleksibel enn den kvalitative forskningen (Bergsland & Jæger, 2016, s. 69).

3.3 Valg av metode

Problemstillingen jeg til slutt reflekterte meg fram til i denne oppgaven, var med på å styre meg inn i mitt valg av hvilken metode jeg skulle velge for å få svar på mitt forskningsspørsmål. På forhånd hadde jeg satt meg inn i, og skaffet meg forhåndskunnskap om temaet jeg hadde valgt.

3.4 Valg av innsamlingsstrategi

For å finne ut hvilken kvalitativ metode jeg skulle bruke, måtte jeg på forhånd sette meg inn i hva jeg ønsket å finne ut med tanke på min problemstilling. Jeg innhentet kunnskap om flere ulike typer innsamlings- og analyseringsteknikker.

Innenfor de kvalitative og kvantitative metodene finnes flere muligheter av innsamlingsstrategier. Som det kommer fram av min problemstilling, valgte jeg å bruke innsamlingsstrategien, intervju og observasjon. Det som kjennetegner et intervju er at intervjueren stiller spørsmål og intervjupersonen/ informanten svarer. Intervjuet har i forkant et satt tema, noe som gir en tråd for hva man ønsker å finne ut av samtalen.

Det er en forutsetning at jeg har kunnskap rundt det fenomenet jeg skal undersøke, noe som gjør det enklere for meg å stille de rette og de viktige spørsmålene (Bergsland & Jæger, 2016, s. 70). Jeg ønsket å skaffe meg en større forståelse av det sosiale fenomenet, om hvilke muligheter og utfordringer en barnehagelærer kan møte i barnets bruk av rom. Jeg ønsket med denne metoden å finne ut av hvordan jeg kan forstå menneskers hverdagstolkninger i ulike kontekster.

Jeg utførte noen observasjoner i de to barnehagene i forkant, før jeg formulerte intervjuguiden min. Dallan (2017), sier at vi sjeldent tenker over at når vi arbeider med mennesker, observerer vi hele tiden. Alle sansene vi har, er med på å danne et inntrykk på hva vi observerer. Dallan sier at en kombinasjon mellom det å observere og gjøre et intervju er med på å utfylle det man har sett i en observasjon.

Grunnen til mitt valg av disse to barnehagene er basert på mine forkunnskaper og praksis i begge disse to barnehagene. På forhånd visste jeg at begge de to barnehagene var svært åpne

for å delta og bidra i min oppgave. Den ene av barnehagen jobber mye med barn og rom. Den andre barnehagen jobber ut ifra generelle retningslinjer fra Rammeplanen (2017), men med ekstra fokus på barn og rom. Jeg beskriver senere i min oppgave barnehagene som barnehage 1 og barnehage 2.

3.5 Planlegging av datainnsamling

De to informantene jeg har valgt å intervjuer er pedagogiske ledere i to ulike barnehager, felles for disse to er at de begge har videreutdanning i barnehagens læringsmiljø og pedagogisk ledelse. Jeg ønsker å finne ut hva de tenker om mulighetene og utfordringene, de som barnehagelærere møter i barns bruk av rom. Som jeg tidligere har skrevet i denne oppgaven, måtte jeg i god tid på forhånd sette meg inn i hva jeg ønsket å finne ut. Jeg satte meg også på forhånd inn i ulike teorier, for å bedre kunne forstå informantens beskrivelser og informasjon.

I forkant sendte jeg ut et samtykkeskjema (se vedlegg 1) og en intervjuguide (se vedlegg 2), avtalte tid og sted med begge informantene. En intervjuguide inneholder emnene som jeg skal ta opp med informantene, og hvilken rekkefølge spørsmålene skal ha (Bergsland & Jæger, 2016, s.71).

3.6 Analysearbeid

En analyse eller et analysearbeid er en måte å finne ut hva materialet man har innhentet forteller oss (Dallan 2017). Måten jeg analyserte det materialet jeg fikk, var å transkribere det først. Jeg jobbet videre med analysearbeidet ved å lage meg et eget skjema bestående av tre koloner. Kolonne 1 og 3 for svarene jeg fikk fra barnehage 1 og 2, kolonne 2 for hva som var likt, hva som var forskjellig og hva jeg fant ut ved spørsmålene jeg stilte.

Bhg 1	Hva fant jeg ut? Forskjell/ felles	Bhg 2

Ved å fylle inn det informantene svarte på under intervjuet inn i skjemaet, analysere de svarene jeg fikk og med hjelp av kolonnen i midten som jeg valgte å kalle «Hva fant jeg ut? Forskjell/Felles», kunne jeg hente ut svarene på hva jeg ønsket å undersøke.

3.7 Metodekritikk:

Under prosesser når man forsker på eller finner ut av noe, kan det selvfølgelig være flere ulike svakheter i metoden jeg har valgt å bruke i min oppgave. Bergsland & Jæger (2016) skriver i sin bok om «*Bachelor oppgaven i barnehagelærer utdanningen*», at ingen metode er feilfrie. De skriver også at det er viktig at jeg som student er kritisk til og har evne til å kunne reflektere over metoden jeg har valgt å bruke i min oppgave. Det er viktig at jeg samtidig reflekterer og er kritisk ovenfor egne innsamlingsstrategier (Bergsland & Jæger, 2016, s.80).

I min oppgave har jeg brukt kvantitativ forskning, metoden jeg valgte var å gjennomføre et intervju. Ved å gjennomføre et intervju kan jeg som intervjuer ha utformet spørsmål som kan være ledende til det svaret jeg ønsker å få av informantene. En svakhet med en slik metode er min evne til hvordan jeg oppfatter de, tolker de, forstår de og hvordan jeg som intervjuer tar vare på de svarene informantene gir meg (Dalland, 2017).

3.8 Reliabilitet

Hvor pålitelig er mine data? Reliabilitet handler om hvor mye jeg kan stole på forskningen jeg har gjort. Jeg utførte intervjuer, hvor båndopptaker ble benyttet under begge intervjuene. Thaggard (2011), sier at ved et lydopptak med god kvalitet, styrkes reliabiliteten som innsamlingsmetode ved under et intervju. Tidligere i min oppgave har jeg skrevet om hvordan jeg i tillegg til å transkribere intervjuene, valgte å bearbeide og tolke mine funn (se punkt 3.8), om analysearbeid. I forkant av intervjuene sendte jeg inn intervjuguiden (se vedlegg 2) jeg hadde skrevet inn til veilederne mine, slik at spørsmålene jeg hadde utformet ble godkjent. På denne måten fikk jeg kvalitetssikret spørsmålene jeg hadde utformet og som ville være med på å gi meg informative svar i forhold til min problemløsning.

3.9 Validitet

Validitet handler om hvor godt eller hvor relevante innsamlingsdataene representerer fenomenet som skal undersøkes (Bergsland & Jæger, 2016, s. 80). Får jeg som intervjuer svar på det jeg spør om hos mine informanter?

Siden jeg i min oppgave valgte å bruke intervju som metode, føler jeg at metoden har gitt meg en bekreftbarhet og en fleksibilitet. Under intervjuene snakket også informantene fritt, dette kan bidra til at jeg som intervjuer, eventuelt kan oppdage nye sider å se temaet på. Det fikk jeg i min prosess erfare. Nærheten som Bergsland & Jæger beskriver i boken «*Bachelor*

oppgaven i barnehagelærer utdanningen» (2016), føler jeg var med på å bidra til at eventuelle misforståelser ble unngått, og det gav meg også mulighet til å korrigere spørsmål ut i fra de svarene informantene gav meg, som eventuelt kunne ha betydning for min problemstilling.

I min oppgave har jeg som mål beskrive og drøfte mine funn så godt som mulig uten å generalisere resultatene jeg har kommet fram til. Generalisering i en kvalitativ studie handler om overførbarhet (Bergsland & Jæger, 2016, s. 80). For en kvalitativ studie vil ikke målet være å generalisere de resultatene jeg som intervjuer finner, men å klare å gi innholdsrike beskrivelser av det jeg har studert.

3.10 Forskningsetikk

Etikk handler om god og riktig oppførsel. Behandling av personopplysninger er viktig ved forskningsetikk. I loven om behandling av personopplysninger, 1978, §1 er det lovfestet at enkeltmennesket ikke skal bli krenket gjennom behandlinger av personopplysninger. Det er en viktig forutsetning av etikken er tilstede gjennom hele prosessen. Den skal være tilstede både under planlegging, innsamling, gjennomføring og analyse og bearbeidelse av materielt jeg har funnet (Bergsland & Jæger, 2016, s. 83).

I min prosess sendte jeg i forkant ut til mine informanter et samtykkeskjema (se vedlegg 1). Hvor det jeg beskrev mine overordnede mål med undersøkelsen. Jeg informerte også i samtykkeskjemaet om at undersøkelsen er på frivillig basis, og at informant (-ene) kunne trekke seg når som helst under denne prosessen.

Jeg brukte båndopptaker i mine intervjuer, og det kommer fram i samtykkeskjemaet jeg på forhånd sendte til mine informanter at intervjuet ville bli transkribert og slettet, og at det kun er meg som vil ha tilgang til intervjuet. Datamaterialet vil bli behandlet med respekt, anonymisert og konfidensielt. Jeg informerte også i samtykkeskjemaet at jeg har taushetsplikt i forhold til intervjuet.

4.Funn og hovedpunkter

I denne delen av oppgaven vil presentere funnene jeg har kommet fram til under intervjuet, med hovedvekt på de funnene som er relevante for problemstillingen min. I tillegg vil jeg også belyse andre funn fra intervjuet, som vil være med på å bidra til en form for supplement for drøftingen og kanskje i tillegg være med på å gi drøftingen et annet perspektiv. Under punkt 4. 1, hovedpunkter referer jeg til spørsmålene i intervjuguiden jeg utformet (se vedlegg 2). Jeg har også valgt å flette inn noe teori i noen deler av de funnene jeg har gjort i denne delen.

4.1 Barnas bruk av rom og informantenes erfaringer rundt barns valg av bruk av rom

Denne delen handler om informantens tanker rundt barns valg og bruk av rom og hvilke erfaringer informantene har rundt dette, og hvorfor informantene tenker at enkelte rom blir brukt mere av enkelte barn enn andre barn.

Barnehage 1, fokuserer på hvor viktig det er at barna får mulighet til å medvirke i forhold til hvilke rom de ønsker å bruke, eller at barna får tilgang til rommene de har behov for gjennom barnehagedagen. Barnehage 1 tenker at barna velger rom ut i fra hvilken interesse de har. Voksne er ofte flink til å definere hvilke muligheter barn har til rom. Barnehage 2 forteller at barns bruk av rom handler om hvordan barna tar i bruk det fysiske miljøet rundt de, hvilke rom de bruker og på hvilken måte barna tar i bruk rommet.

Barnehage 2 forteller at barna får bruke rommene som personalet gir de tilgang til. de sier også at enkelt rom ofte blir brukt mere av enkelte barn enn andre barn på grunn av personalets tilrettelegging av de ulike rommene. I forhold til barnets bruk og valg av rom, forteller barnehage 2 at organiseringen av de voksne og hvordan de voksne tilrettelegger dagen i barnehagen, er med på å påvirke barnas bruk av rom.

Under dette spørsmålet belyser begge informantene at barna ofte tar i bruk garderoben og garderobeskapene under lek.

Jeg ønsker under denne delen å trekke inn hva Rammeplanens innhold og oppgaver for barnehager (2017), sier om barns medvirkning. Den sier blant annet at barnehagen skal legge til rette for at barna blant annet skal få mulighet til å kunne gi uttrykk for sitt syn på barnehagens daglige virke. Barna i barnehagen skal også kunne få erfaring i det å kunne få innflytelse på hva som skjer i barnehagen.

4.1.1 Muligheter

Barnehage 1 tenker at rommet er en viktig og stor ressurs- som den tredje pedagogen. Den tredje i en relasjon, innebærer hvilke materialer, hvilke leker som er tilgjengelig og hvilke andre ting som blir brukt i barnehagen. Den tredje ressursen i en barnehage handler om hvordan det fysiske miljøet inne og ute kan inspirere både barn og voksne. I det kulturelle miljøet og det psykiske samhandlingsmønstrer mellom barn og voksne, er det viktig at verdiene preger både handlingen og væremåten (Nissen, Kvistad, Pareliussen & Schei, 2015, s. 95). Barnehage 1 trekker også fram at personalets syn på barn og hvilket læringsmiljø barnehagen tilbyr er en viktig og grunnleggende faktor med tanke på mulighetene barna har i forhold bruk av rom. Barnehage 2 tenker at det gir personalet en god mulighet til å kunne observere og reflektere rundt barnas valg av bruk av rom. De tenker at en refleksjon rundt dette er med på å utfordre kreativiteten til både personalet og til barna.

Formålsparagrafen (2005), sier at barnehagen skal ivareta barnas behov for omsorg og lek. Barnet defineres som et individ med tanker, følelser, sårbarheter og ulike styrker som er i et felleskap sammen med forskjellige mennesker, som igjen er avhengige av hverandre (Glaser, Moen, Mørreaunet & Søbstad, 2011, s.164). Berit Bae (2006), sier at dette synet handler om å se barnet som et subjekt. Barnet er avhengig av nære, støttende og omsorgsfulle relasjoner til både barn og voksne.

4.1.2 utfordringer

I perioder med høyt sykefravær forteller barnehage 1 det kan være en utfordring i forhold til barnas bruk av rom. Dette fordi det kan gi svært liten tid til å utvikle det fysiske miljøet ved å tilføre nye materialer i barnehagen. I perioder ved høyt sykefravær, kan det forekomme at enkelte rom eller «smårom» må stenges, for å greie å holde oversikten. Barnas muligheter for lek blir derfor begrenset. Hverdagen i barnehagen består av store og små problemer, som en leder hele tiden må ta beslutninger om (Gotvassli, 2006, s.233) (Skogen, 2013). I en travel hverdag er det ikke alltid tid til å kunne ta omfattende beslutninger, da kan løsningen være å ta en god nok beslutning framfor at det ikke i det heletatt blir tatt en avgjørelse.

Barnehagens fysiske forutsetninger kan derfor være avgjørende i forhold til om det vil være et hinder eller om det vil bidra til å fremme bruken av rommene. Barnehagebygget kan vær til

hinder for å ha god nok oversikt, da det er mange kroker og avskjermede rom, samtidig som barnehagebygget kan være positivt for barns lek.

Barnehage 2 kan i perioder oppleve ulikheter om hva som er greit i forhold til andre ansatte og barns bruk av rom.

4.2 Barnet i mellomrommet og barnet i bakrommet

Under punkt 3.6 i denne oppgaven beskriver jeg at jeg på forhånd sendte informantene mine spørsmålene jeg hadde utformet. Under spørsmål 6 og spørsmål 7 (se vedlegg 2), ønsker jeg å finne ut av hva informantene tenker om barnet i mellomrommet og barnet i bakrommet. Jeg gav en kort beskrivelse på intervjuguiden om hvordan Solveig Nordtømme (2012) beskriver barnet i mellomrommet og bakrommet.

4.2.1 Mellomrommet og barnas muligheter

Barnehage 1 forteller at mellomrommet kan fungere som en beskyttelse for å bevare leken barnet eller barna holder på med, samtidig som de har mulighet til å se og følge med på hva barna som ikke er i «dette» rommet holder på med. Nordtømme (2012), kaller også mellomrommene for de transparente rommene (Rom for barnehage, 2012, s. 220). Barnehage 1 forteller at det kan være lettere for barna å være i mellomrommet når de har et areal å være på, et areal hvor det er tilrettelagt med ulike rekvisitter slik at barna har mulighet til å være i mellomrommet. Det er viktig at personalet er i stand til å kunne reflektere over hvor viktig og verdifullt det er for barna å søke til mellomrommet.

Barnehage 2 snakker om at barnet eller barna i mellomrommene får muligheter til å oppleve både spenning og undring. Barna får også mulighet i mellomrommet til å oppleve samhold med andre barn.

Begge informanter har en felles erfaring med at barn som søker til avskjermede rom ofte leker ulike rolleleker, ulike dukkeleker, leser bøker og oftere blir det en form for lek med mere kroppslig utfoldelse som for eksempel dans, skuespill og herjelek i et avskjermet rom.

Bruner, den amerikanske teoretikeren mener at det ikke bare finnes en måte å forstå hvordan barna leker på, han mener at det finnes flere. Hans lekteori bygger videre på Vygotsky:s begrep, den nærmeste utviklingssonen (1990), og Bruner kaller dette stillasbygging. Det er viktig at de voksne har kjennskap til og forstår lekens verdi, da vil de lettere kunne være et støttende stillas for de barna som benytter seg av avskjermende rom. Støtten starter i barnas

egne prosjekter, og gjennom å støtte barna, opplever barna at vi voksne støtter deres motiv (Ôhman, 2012, s.53).

4.2.2 Barnas utfordringer

Utfordringene barnet / barna i mellomrommet kan møte i forhold til andre barn, beskriver barnehage 1 som at enkelte barn kan oppleve urettferdighet dersom de samme barna gis mulighet til gjentatte ganger å være i mellomrommet. Barnehage 1 mener også at mellomrommet kan oppleves som ekskluderende og at det sjelden er plass til mange barn samtidig der.

Barnehage 2 tenker at dette med turtaking, misunnelse /urettferdighet kan være utfordring for barnet / barna, samtidig som mellomrommet kan være en arena hvor barn kan bli utsatt for mobbing og utestengelse.

4.2.3 Personalets utfordringer

Med tanke på personalets utfordringer i møte med barnet i mellomrommet, opplever barnehage 1 at utfordringen ofte kan være at personalet ikke har oversikt over hvor barna er og at de kan møte ulike utfordringer i møte med de barna som holdes utenfor leken.

Barnehage 1 sier at de kan oppleve å ikke ha «kontroll» over leken som foregår i mellomrommet. Barnehage 2 opplever ofte et personell som sier «Kan vi gjøre dette da? Blir da så støvete!».

4.3 Bakrommet og barnas muligheter

Barnehage 1 opplever ofte at barn trekker seg inn i bakrommet. Kanskje er det fordi at disse barna har behov for en pause? Informanten tenker også at noen barn kan trekke seg sammen inn i bakrommet for styrke det sosiale samspillet. Informanten tenker også at det er viktig at styrken skal være at det er styrkende for vennskap og det gir grunnlag for et fellesskap med barna, samtidig som at verdien av et felles møte uten tilsyn kan være positivt.

Barnehage 2 tenker at det ofte er godt for barna å gjemme seg litt vekk innimellom, og at det er viktig for personalet å ha en oversikt over hva alle barna holder på med til enhver tid, at personalet er i nærheten og at barna har det bra.

4.3.1 Barnas utfordringer

Det kan også oppleves negativt for de barna som holdes utenfor dette rommet eller felleskapet. Det kan også oppstå negative situasjoner når barna ikke er under oppsyn.

4.3.2 Personalets utfordringer

Barnehage 1 snakker om at det kan være svært utfordrende og «gi slipp» på oversikten over barna, i tillegg til at det er viktig at personalet ikke konstant ser over skuldrene til barna. Det er viktig å kunne vise at man som voksne i barnehagen har tillitt til barna. Det å finne en jevn balanse mellom det å «gi slipp» på barna samtidig som man viser at man stoler på barna, er med på å danne et godt grunnlag for å støtte barnets selvbilde og mestring. Informanten erfarer også at det kan være enklere å la enkelte av barna vær i bakrommet, etter hvert som man blir bedre kjent med dem og har en mere oversikt over hvordan de enkelte barna leker. En annen utfordring begge informantene møter, er at det i perioder kan være at det er mindre bemanning på grunn av sykdom eller møter.

4.4 «Regler» i forhold til barnets valg av bruk av rom

Barnehage 1 forteller de har få steder i barnehagen hvor barna ikke får lov til å leke, barna kan stort sett benytte seg av hele det fysiske miljøet i barnehagen. De rommen barna ikke kan benytte seg av uten tilsyn av voksne er låst. Dette er for å unngå at det eventuelt skal oppstå farlig situasjoner for barna. Dette kommer også klart fram av informanten i barnehage 2 også. Barnas sikkerhet skal være i fokus. Vannrommet, kjøkken og bad vil være eksempler på et rom som barna skal ha tilsyn på og ikke bruke som et mellomrom eller som et bakrom.

Barnehage 2 har erfart at «regler» i forhold til barnets bruk av rom er ulike fra avdelinger til avdelinger.

Begge informantene snakker om at det er forståelig at det må foreligge enkelte retningslinjer, og forstår at dette kan oppleves som uforståelig for barna. Men at det også finnes alt for mange «regler» og at det i perioder kan bli mange «Nei» og «Det er ikke lov».

Begge barnehagene reflekterer mye over slike «regler» i personalgruppen, og barnehage 1 forteller at noen ganger er situasjonene ulike slik at man kan gå inn å gjøre «avtaler» med barna. Barnehage 2 ønsker ikke å begrense barnas kreativitet, utvikling og lek med masse «regler».

4.4.1 Personalets utfordringer i forhold til «regler» av barns bruk av rom

Barnehage 1 er bevisst på å gi barna forklaringer på hvorfor det kan være lov i enkelte sammenhenger, så barnehage 1 føler ikke at dette gir noen utfordringer med tanke på «regler» for personalet.

Barnehage 2 er bevisst på sine refleksjoner rundt dette på egen avdeling, men opplever ofte at de andre avdelingene følger regler, bare for å følge regler uten å måtte reflektere over hvorfor de gjør det.

4.4.2 Barnas utfordringer/ konsekvenser i forhold til «regler»

Barnehage 1 tenker at det å gå i dialog med barna og hvorfor personalet tar de valgene de tar, vil være en viktig forutsetning for å kunne møte forståelse hos barna. Barnehage 1 tenker også at barna vil forstå det meste, så lenge barna får en forklaring på hvorfor.

5. Drøftingsdel

Drøftingsdelen velger jeg å dele inn i tre deler. Dette fordi det vil være med på å gi drøftingsdelen en bedre oversikt.

I den første delen vil jeg drøfte om de ulike erfaringene i forhold til barnets valg av bruk av rom.

I den andre delen i drøftingsdelen vil jeg belyse hvilke erfaringer og hvilken praksis informantene har i forhold til muligheter og utfordringer barnet i mellomrommet og bakrommet har.

I den tredje delen vil jeg trekke fram og drøfte de funnene jeg har gjort med tanke på personalets «regler» og holdninger med tanke på barns valg av bruk av rom.

5.1 Barnets valg av bruk av rom

Informantenes erfaringer med barnas valg av bruk av rom, gir meg et bilde om hvor ulike erfaringer de har rundt dette temaet. Det kommer fram av de uformelle observasjonene jeg gjorde meg i forkant av intervjuene, og det kommer fram i intervjuene og i de funnene jeg har gjort at.

Barnehage 1, fokuserer på viktigheten av dette med å inkludere barna og la barna få mulighet til å kunne medvirke de valgene og de avgjørelsene som man må ta i løpet av en dag i barnehagen. Barnehage 1 snakker om hvor viktig det er at barna får mulighet til å medvirke i forhold til hvilke rom de ønsker å bruke, og at barna får tilgang til rommene de har behov for gjennom barnehagedagen. Barnehage 1 forteller at barna velger rom ut i fra hvilken interesse de har og hvilke aktiviteter de ønsker å holde på med. Barnehage 1 har erfart at de rommene som er mest populære i barnehagen er skapt ut i fra observasjoner personalet har skaffet seg både igjennom barns lek og i dialog med barna om rommene. Personalet har også gjort ulike observasjoner i forhold til barnas interesser og forutsetninger. Barnehage 1 synes det er viktig at barna er delaktige rundt dette med utforming av rom i barnehagen. De har erfart at dette fører til at barna tar vare på og opprettholder miljøet i de sonene de har vært delaktig i utformingen.

Gjennom intervjuet og min analyse kommer det fram at barnehage 2 gir barna tilgang til de rommene som personalet gir de tilgang til. I tillegg kommer det fram at enkeltrom ofte blir brukt av barn på grunn av personalets tilrettelegging av de ulike rommene, og at organiseringen av de voksne og hvordan de tilrettelegger dagen i barnehagen, er med på å

påvirke barns bruk av rom. Informant i barnehage 2 tenker at hvilke rom som er mere populære enn andre er avhengig av barnas alder, og at det er viktig at personalet ofte forandrer eller endrer på rommen, gjerne sammen med barna.

Hvorfor har barnehage 1 et langt mere fokus på barns medvirkning i forhold til at barna stort sett har mulighet til å kunne velge rom ut i fra hvilke interesser de har, og i tillegg gir de barna mulighet til å være delaktig under utforming av rom. Mens barnehage 2 gir barna tilgang til de rommene som personalet gir dem, og at personalets organisering er med på å påvirke barns bruk av rom?

Det første jeg reflekterer rundt dette, er fenomenet barns medvirkning. I forhold til barn og rom er det også forankret i Rammeplanen for barnehagens innhold og oppgaver (2017). Den sier at personalet i barnehagen skal blant annet legge til rette for organisering av rom, tid og lekemateriale. Rammeplanen sier også at barnehagen skal ivareta barns rett til medvirkning, og barnehagen skal kunne legge til rette for og kunne oppmuntre til at barna får mulighet til å kunne gi uttrykk for sitt syn på barnehagens daglige virke. Dette skal barnehagen gjøre på måter som er tilpasset barnas alder, barnas erfaringer, barnas individuelle forutsetninger og deres behov. Barn i barnehagen skal kunne få erfaring i det å kunne få innflytelse på hva som skjer i barnehagen, i tillegg skal barnehagen også følge opp og observere alle barns ulike uttrykk og behov. Barnehage 1 ivaretar barnas rett til medvirkning og de legger til rette for at barna får mulighet til å gi syn på barnehagens daglige virke. De gir barna mulighet til å påvirke hvordan barna ønsker at dagen i barnehagen skal være. Ved å inkludere barna i dette, opplever barnehage 1 at barna også viser interesse for å ivareta «rommene».

Handler dette om kunnskaper personalet har rundt dette med barns medvirkning med tanke på barn og rom, eller handler det om personalets holdninger, organiseringer eller usikkerhet? Barnehage 2 gir barna tilgang til de rommene personalet ønsker og hvordan de voksne organiserer seg er med på å bestemme hvilke rom barna kan få tilgang til. Voksne er ofte flink til å definere hvilke muligheter barn har til rom. Berit Bae (1996), beskriver at vi voksne er i en viktig posisjon når det gjelder barn og deres opplevelser av seg selv. Jeg tenker på definisjonsmakten, den finnes i alle relasjoner hvor den ene parten er avhengig av den andre. Pulludan (2005), beskriver i boken Rom for barnehage (2012, s. 216), hvordan en barnehagelærer kan ta seg den friheten til å fordele tilgangen til rom og til materiell i barnehagen. Barna i barnehage 2 gis tilgang til de rommene som personalet ønsker. Jeg nevnte definisjonsmakten, men jeg reflekterer rundt dette og tenker at dette kan handle om personalets indremotivasjon, barnehagens kultur og organiseringa av de voksne på

barnehagen. Deci & Ryan (1990) (Skogen, 2013) sier noe om at indre motivasjon er festet i et hvert menneskes behov for å føle seg kompetent og selvbestemt, noe som er avgjørende for om mennesket føler seg indre motivert eller ikke. Deci & Ryan bruker begrepet interjeksjon, som vil si mennesket godtar informasjonen det får, men ikke klarer å fordøye den. Jeg vet at ut ifra egen praksis at barnehagens hverdag fylles med uforutsette hendelse. Dette kan blant annet i en periode være høyt sykefravær blant de ansatte, dagene kan være booket med møter og det kan hende at det kan være et enkelt barn, som plutselig kan ha behov for en voksen ressurs. Organisering og strukturering av barnehagedagen er også et viktig fundament for å gi barna mulighet til en større medvirkning i hverdagen. Personalet må rydde seg plass og reflektere rundt dette for å kunne bidra til dette. En tydelig og god ledelse handler om å skape oppslutning blant alle ansatte. Ledelse handler om å påvirke mennesker i situasjoner, gjennom kommunikasjon, oppnåelse av et eller flere mål (Gotvassli, 2012, s. 36). Hvorfor er den ene barnehagen bedre på å se muligheter når sykefravær eller uforutsette situasjoner oppstår enn den andre når de har de samme forutsetningene? Handler dette om motivasjon blant de ansatte, dårlig kreativ tenkning eller om ledelse? Engasjerte ansatte og en engasjert ledelse som er motivert til å gjøre barnas hverdag i barnehagen til en flott opplevelse hver dag, bør være rustet til å løse situasjoner som dette.

5.2 Muligheter og utfordringer av barnets valg av rom

Barnehage 1 forteller at mellomrommet kan fungere som en beskyttelse for å bevare leken barnet eller barna holde på med, samtidig som de har mulighet til å se og følge med på hva barna som ikke er i «dette» rommet holder på med. Nordtømme (2012), kaller også mellomrommene for de transparente rommene (Rom for barnehage, 2012, s. 220). Barnehage 1 har fått erfare at det er enklere for barn og være i et mellomrom, når de har et areal å være på. Det er viktig at personalet er i stand til å kunne reflektere over hvor viktig og verdifullt det er for barna å søke til mellomrommet. Jeg tenker at mellomrommet er fin arena hvor barna gis muligheten til å kunne skape fram sin egen lek og samhandling.

Barnehage 2 snakker om at barnet eller barna i mellomrommene får muligheter til å oppleve både spenning og undring. I tillegg til at barna får mulighet til å oppleve samhold med andre barn.

Hva med barna som trekker til avskjermende rom eller til bakrommet som Nordtømme beskriver det? Vil det by på andre muligheter og utfordringer? Kanskje så er det fordi barna trenger en pause fra hverdagslivet i barnehagen, at noen søker til avskjermede rom eller til bakrommet. Informantene beskriver at avskjermede rom og bakrommet er rom som kan bidra til å styrke barnas sosiale samspill. Og at disse rommen vil kunne være med på å bidra til at det oppstår vennskap og at det er med å danne grunnlag for fellesskap. Jeg tenker at det også er en viktig forutsetning å kunne se på barnet i mellomrommet med et retorisk perspektiv. Barnet finner plasser som i seg selv kan være «tomme steder», men når barnet neste gang oppsøker dette stedet minnes barnet tingen som er «gjemt» der (Rom for barnehage, s. 79, 2012). Barnet oppsøker steder i barnehagen som det tidligere har ulike erfaringer fra, både ute og inne. Barnet kan da finne fram den leken som er «gjemt» på den «tomme plassen», og sette i gang leken på nytt. Jeg støtter meg til det Krogstad sier, og jeg reflekterer rundt dette og jeg tenker at når barnet oppsøker steder i barnehagen som for eksempel mellomrommet eller bakrommet, vil dette være et viktig fundament i forhold til barnets utvikling og barnets lekkompetanse.

Informantene beskriver også viktigheten med og oversikt over barna i disse rommene. Jeg reflektere rundt hvilken oversikt er det de ønsker å ha? Handler det om å full kontroll på hva barna sier og hva de leker til enhver tid? Jeg synes det er viktig å kunne vise at man som voksne i barnehagen har tillitt til barna. Det å finne en jevn balanse mellom det å «gi slipp» på barna samtidig som man viser at man stoler på barna, som er med på å danne et godt grunnlag for å støtte barnets selvbilde og mestring. Informanten erfarer også at det kan være enklere å la enkelte av barna vær i bakrommet, ettersom man er bedre kjent med enkelte barn og har en mere oversikt over hvordan de enkelte barna leker.

De utfordringene man møter i barnets valg av rom som mellomrommet eller bakrommet er at barna kan oppleve urettferdighet, dette kommer fram av begge informantene. Barn vil kunne oppleve at de blir både inkludert og ekskludert gjennom hverdagen i barnehagen, og samspillet mellom rom, materialitet og subjekt vil være faktorer som er med på å bidra til inkludering og ekskludering (Rom for barnehage, 2012, s. 216). Personalet kan i forbindelse med dette oppleve ulike erfaringer fra de barna som holdes utenfor leken. Hva kan man gjøre i slike situasjoner? Jeg tenker at det å kunne gå i dialog med barna og forklare de hvorfor personalet tar de valgene de tar, vil være en viktig forutsetning for å kunne møte en forståelse hos barna. En annen utfordring jeg gjennom min forskning på mulighet og utfordringer i barnets valg av bruk av rom er sykefravær blant de ansatte. Barnas muligheter for lek blir

derfor begrenset. Hverdagen i barnehagen består av store og små problemer, som en leder hele tiden må ta beslutninger om (Gotvassli, 2006, s.233) (Skogen, 2013). Når man på grunn av sykefravær blir nødt til å sette begrensninger for barna, er dette noe jeg opplever som trist. Hvordan kan vi løse dette? Hvordan kan personalet som er igjen sørge for at vi ikke trenger å begrense leken til barna? Jeg tenker at det ha en motivasjon for å kunne skape endringer blant personalet på avdelingen og hele barnehagen, vil kunne vær med på å berike, i stedet for å begrense barns valg av bruk av rom. Rommet er en viktig og stor ressurs- som den tredje pedagogen. Den tredje pedagog i en relasjon, innebærer hvilke materialer og leker som er tilgjengelig og blir brukt i barnehagen. Den tredje ressursen i en barnehage handler om hvordan det fysiske miljøet inne og ute kan inspirere både barn og voksne. I det kulturelle miljøet og det psykiske samhandlingsmønstret mellom barn og voksne, er det viktig at verdiene preger både handlingen og væremåten (Nissen, Kvistad, Pareliussen & Schei, 2015, s. 95). Er vi dyktige nok på å kunne ta i bruk de mulighetene den tredje pedagogen gir oss?

En annen utfordring som kommer frem av intervjuene er sykefraværet. Sykefravær fører til personalet må omstrukturere hverdagen i barnehagen, noe som er med på å gi barna mindre areal å være på. Dette handler om det å ha en god oversikt over barnegruppen. Jeg mener at sykefravær ikke bør være en utfordring eller hindring for barnehagen i barns valg av bruk av rom. Jeg tenker at dette heller bør være med på å gi en inspirasjon til å tenke nytt og annerledes, gjerne sammen med barna om hvordan vi kan løse dagen i dag. Dette gir personalet en unik mulighet til å gi barna medvirkning på hvordan dagen i barnehagen skal være.

5.3 «Regler»

Den ene av informantene har få steder hvor barna ikke får lov til å leke. Barna får stort sett mulighet til å benytte seg av hele området i barnehagen. Mens den andre informanten gir barna tilgang til de rommene som personalet gir de tilgang til, i tillegg til at informanten har erfart at regler i forhold til barns bruk av rom er ulike fra avdeling til avdeling på den barnehagen. Hvorfor er forskjellen på to barnehager så enormt stor? Handler dette om personalets kunnskaper om barn og rom? Handler det om synet på barn eller handler det om organisering?

Det er forståelig at det må foreligge enkelte retningslinjer med tanke på at barnas sikkerhet og at det kan oppstå farlige situasjoner.

Jeg stiller meg undrende til at den ene informanten gir barna tilgang til rom personalet gir de tilgang til. Vil dette bidra til å være med på å sette begrensninger for barna i forhold til viktigheten av den tredje ressursen i en barnehage. Horrigmo (2014), snakker om at et nærmiljø er et sted eller en plass hvor barna har relasjoner til og deltar i et område. Det kan være lokalsamfunnet, de fysiske omgivelsene som for eksempel inne på barnehagen, uteområdet i barnehagen, butikken, biblioteket osv. Barna har en relasjon til rommen på avdelingen sin, disse rommene vi også være en del av disse barnas nærmiljø.

Vil disse barna få erfare det Wenger (1998) sier om barns subjektposisjon? William Corsaro beskriver også at barn gjør forsøk på å få kontroll over eget liv og skaffe seg maktposisjoner. Handler dette om de godt etablerte «reglene» som finnes i barnehagen? Palludan (2005), beskriver hvordan voksne i barnehagen besitter retten til å kunne fordele tilgangen til rom og ulike materialer. Den voksne kan gi barna dispensasjon fra regler og kan tillate gjøremål som kan avvike fra de godt etablerte reglene i barnehagen (Rom for barnehage, 2012, s. 216).

I perioder opplever denne ene informanten at det er mye «Nei!» og «Ikke lov». Personalet på avdelingen er bevisst på sine refleksjoner rundt dette på egen avdeling, de ønsker ikke å begrense barnas kreativitet, utvikling og lek med masse regler. Samme informant sier at de gir barna tilgang til rommene som personalet bestemmer...? Referer til det Palludan (2005), sier i forhold som blant annet stemmebruk og kroppslig orientering synes å ha en betydning i forhold til hvilke muligheter barna får i barnehagen. Hennes studie viser også at gutter får mer støtte fra personalet i sine valg enn jenter. Er det slik at gutter er sterkere og derfor letter får gjennomslag for sine ider og valg hos personalet enn jenter, eller er det fordi jenter er mer tilbakeholden og «sjenerte» at dette skjer? Uansett så kan man her diskutere begrepet likestilling.

6.Oppsummering

Dette har vært en lærerik prosess for meg. Oppgaven har gitt meg en bredere forståelse av viktigheten rundt det å kunne ha en forståelse for og det å kunne ha en bred kunnskap rundt temaet barn og rom. Det er viktig å ha evne til å kunne reflektere over hvorfor vi gjør som vi gjør, og jeg tenker at det er viktig å jevnt kunne reflektere rundt dette temaet. I tillegg vil det være en stor forutsetning at jeg og de andre ansatte på avdeling er i stand til å møte barna og kunne sette oss inn i et barns eller barnas perspektiv. Det at jeg har kjennskap til hvilket læringsmiljø barnehagen kan tilby, vil være en viktig forutsetning med tanke på hvilke muligheter barna har i forhold til bruk av rom.

Det er viktig å rydde fram leker og gi barna rikelig med tilgang på ulike materialer og rom, og ikke rydde vekk. Dette vil være med på å bidra til å legge et grunnlag for barnas videre inspirasjon til å kunne utvikle seg i sin egen lek og skaffe seg erfaring og trygghet i sitt nærmiljø. Horrigmo (2014) snakker om at et nærmiljø er et sted eller en plass hvor barna har en relasjon til. Det kan være avdelingen og rommen inne på barnehagen.

Barnet oppsøker steder i barnehagen som det tidligere har ulike erfaringer fra, både ute og inne. Barnet kan da finne fram den leken som er «gjemt» på den «tomme plassen», og sette i gang leken på nytt (Krogstad, 2012). Dette synes jeg sier mye om hvilken kunnskap vi som barnehagelærer må ha når vi jobber med barnet, rommet og lekens verdi.

Vi må være i stand til å anerkjenne barnas spor!

Får vi egentlig noen gang nok kunnskap, kompetanse og forståelse i forhold til barn og rom og barnets valg av bruk av rom?

7.Litteraturliste

Bae, B. (1996). *Det interessante i det alminnelige*. Oslo: Pedagogisk forum.

Bergsland, M.D. & Jæger, H. (2016). *Bacheloroppgaven i barnehagelærer utdanningen*.

Oslo:Cappelen Damm.

Dalland, O. (2017). *Metode og oppgaveskriving for studenter*. Oslo: Gyldendal.

Glaser, V., Moen, K.H., Mørreaunet, S. & Søbstad, F. (red.). (2011). *Barnehagens grunnsteiner. Formålet med barnehagen*.

Oslo: Universitetsforlaget.

Horrigmo, K.J. (2014). *Barnehagebarn i nærmiljø og lokalsamfunn, fagdidaktikk – aktiviteter og opplevelser*.

Bergen: Fagbokforlaget.

Johannesen, A.,Tuft, P.A., Christoffesern, L. (2016). *Samfunnsvitenskapelig metode*.

Oslo: Abstrakt.

Krogstad, A., Hansen, G.K., Høyland, K. & Moser, T. (red.), (2012). *Rom for barnehage. Flerfaglige perspektiver på barnehagens fysiske miljø*.

Bergen: Fagbokforlaget.

Lov om barnehager (barnehageloven). Lov av 17. juni 2005, nr. 64. (2011).

Oslo: Kunnskapsdepartementet.

Nissen, Kvistad, Pareliussen & Schei. (2015). *Barnehagens hverdagsliv*.

Bergen: Faktabokforlaget.

Personopplysningsloven. (1978). Lov om behandling av personvernopplysning. Hentet fra <https://lovdata.no/dokument/NL/lov/2000-04-14-31/>

Rammeplan for barnehagens innhold og oppgaver. (2011). Oslo: Kunnskapsdepartementet.

Öhman, M. (2012). *Det viktigste er å få leke*. Oslo: Pedagogisk forum.

8. Vedlegg

8.1 Vedlegg 1

Samtykkeskjema

Til _____

Dato _____

Forespørsel om deltagelse til intervju i forhold til min bacheloroppgave.

Jeg er deltidsstudent og går siste året ved Dronning Mauds Minne høgskole og skriver en bacheloroppgave. Jeg skal levere bacheloroppgaven min den 23.04.18.

Presentasjon av tema:

Hvilke muligheter og utfordringer kan en barnehagelærer møte i barnets bruk av rom?

Jeg ønsker å undersøke hvilke erfaringer, meninger, tanker og hvilken praksis du har rundt dette temaet.

Din deltakelse vil innebære at jeg ønsker et intervju med deg rundt dette temaet. Jeg ønsker å gjennomføre intervjuet på din arbeidsplass. Om det er mulig, ønsker jeg å se på noen av rommene som barna bruker.

Jeg ønsker å gjøre opptak av intervjuet. Intervjuet vil bli transkribert og slettet, og det er kun jeg som vil ha tilgang til intervjuet. Data vil bli behandlet med respekt, anonymisert og konfidensielt. Jeg vil informere at jeg har taushetsplikt i forhold til intervjuet. Skulle jeg eventuelt få noen tilleggsspørsmål underveis i prosessen, håper jeg at jeg kan ta kontakt med deg.

Avsatt tid til intervju: ca. 45 minutter

Jeg vil informere deg om at du når som helst kan trekke deg uten å måtte oppgi grunn.

Mine veiledere er:

Karianne Franck, kfr@dmmh.no

Atle Krogstad, akr@dmmh.no

Skulle du ha noen spørsmål i forbindelse med dette, er du velkommen til å ta kontakt med meg.

Med vennlig hilsen

Ingrid Borseth

Tlf.: 90666393

ingrid.borseth@neanett.no

Jeg har mottatt og lest skriftlig informasjon, og samtykker i å delta i studien
i _____

Sted/ dato

Underskrift

8.2 Vedlegg 2

Intervjuguide bachelor

Hvilke muligheter og utfordringer kan en barnehagelærer møte i barnets bruk av rom?

1. Hva er din utdanning, yrkeserfaring og bakgrunn?
2. Hva tenker du når jeg sier barns bruk av rom?
 - Hva er dine erfaringer rundt dette?
 - Kan du beskrive hvordan barn fordeler seg på ulike rom?
 - Hva tror du kan være grunnen til at noen rom blir mer brukt av barna enn andre?
3. Hva er dine erfaringer når det gjelder barns valg av rom i barnehagen?
 - Opplever du at det er noen rom som er mere populære enn andre?
 - Hvorfor/ hvorfor ikke tror du at det er slik?
 - Opplever du at barn velger rom, som ikke er ment for lek?
 - Skaper dette noen utfordringer for deg og de andre ansatte på avdelingen?
4. Har du lagt merke til spesielle rom eller steder som barn liker i barnehagen?
 - Hvilke muligheter opplever du som barnehagelærer i forhold til barnas bruk av rom?
 - Hvilke utfordringer opplever du som barnehagelærer i forhold til barns bruk av rom?
5. En del barna søker seg til «hemmelige» steder eller i avskjermede rom i barnehagen.
 - Hvilke tanker har du rundt dette?
 - Hvilken lek, leker barna i slike avskjermende rom?

6. Hva tenker du om barnet i mellomrommet (et rom som barnet selv skaper innenfor barnehagen, et rom som oppstår. For eksempel: barna legger et pledd over et bord og leker seg der)?

- Hvilke muligheter kan «mellomrommet» gi for enkelt barn og barns lek?
- Hvilke utfordringer kan dette gi?
 - I forhold til andre barn?
 - I forhold til personalet

7. Hva tenker du om barnet i bakrommet (ulike lekarenaer i barnehagen som er steder hvor barn kan være uten innsyn?)

8. Hvilke tanker har du ifht. «regler» av barnets valg av bruk av rom? (For eksempel. Er det greit at barnet leker i garderobeskapet i grovgarderoben?)

- Kan du beskrive disse?
- Hva tenker du om slike regler?
- Reflekterer ansatte på avdelingen noen ganger sammen over «regler», som gjelder av barnets valg av rom?
- Møter du og ansatte noen utfordringer i forhold til dette?
- Hvilke konsekvenser eller utfordringer kan dette evt. bli for barnet?

9. Hvilke andre tanker har du rundt dette temaet?

(Gåtur/walking interview)

Omvisning av barnehagen både inne og ute. Jeg ønsker å se rommene i barnehagen. Jeg ønsker at du beskriver hvordan barna bruker rommet. Hvilke muligheter/ utfordringer ?